21.01.22

STEDSANALYSE
DROTNINGSVIK RENSEANLEGG

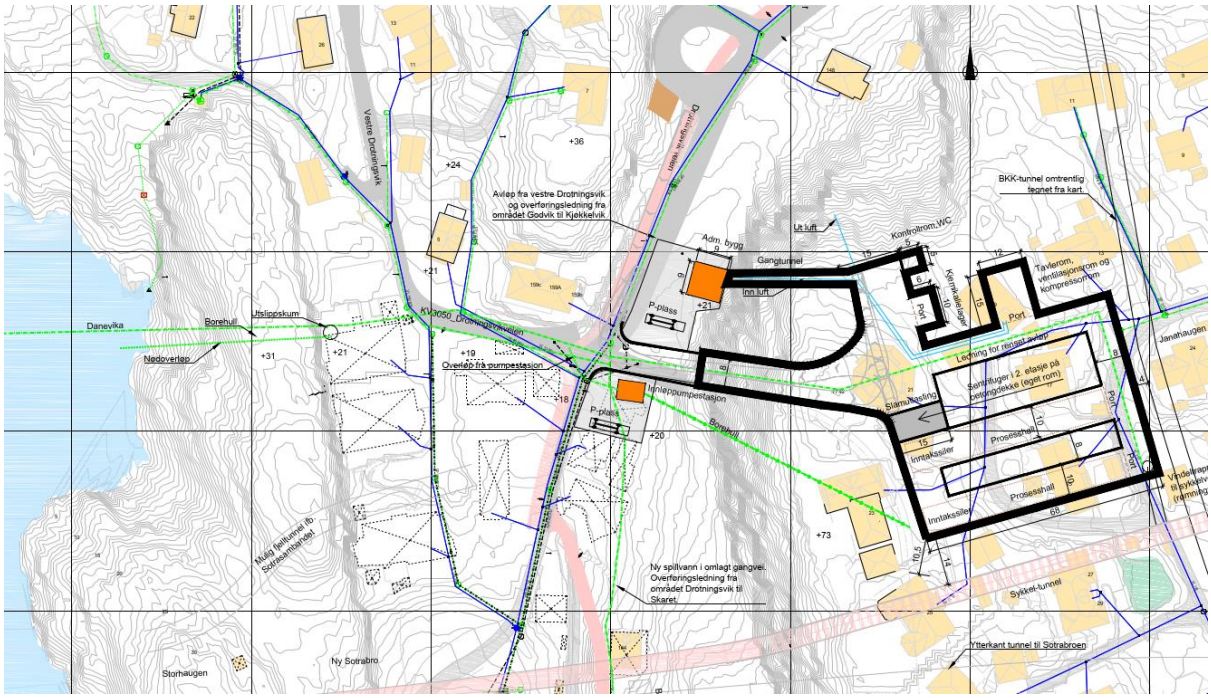

Innholdsfortegnelse

1. Innledning 3
2. Oversikt 4
3. Landskap og historie 7
4. Kommunikasjon og målepunkt 10
5. Bebyggelse 12
6. Bo- og bymiljøutfordringer 14
7. Anbefaling 16
8. Kilder 18

1. Innledning

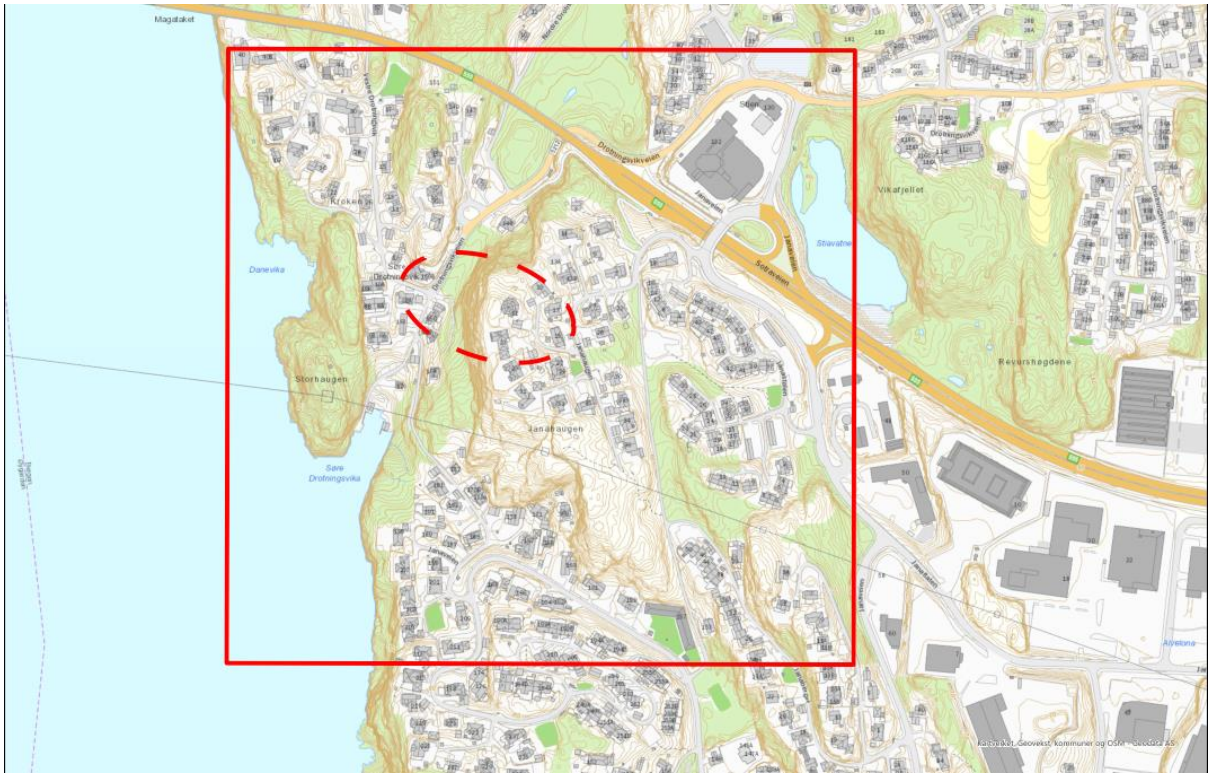

Avgrensning analyseområde og planområde

På bakgrunn av krav i utslippstillatelse gitt av Fylkesmannen datert 2016-10-14 og Forurensningsloven må avløp fra området *Bergen vest* gjennomgå sekundærrensing innen utgangen av 2025. Klarer ikke Bergen å innfri kan dette bli sett som et brudd på utslippstillatelse. Området har i dag utslipp via private slamavskillere, kommunal slamavskiller og kommunale ristanlegg.

Bergen Vann foreslår å etablere et nytt renseanlegg inn i fjell (høyre del av oval sirkel) med et mindre administrasjonsbygg og pumpehus utenfor/i dagen. Å etablere anlegget i fjell er kostbart, men er et mye mer hensynsfullt anlegg for omkringliggende naboer kontra et anlegg i dagen.

Å etabler et nytt og bedre renseanlegg, slik at de utdaterte mekaniske renseanleggene kan legges ned, har i tillegg en stor miljøgevinst. Utslipp av avløpsvann fra befolkningen representerer en hygienisk forurensning i form av sykdomsfremkallende organismer. Spesielt problematisk er dette ved utslipp i nærheten av badeplasser. I tillegg påvirker urenset/eller dårlig renset avløp og kloakk miljøet og livet i sjøen. Noen arter profiterer på den nye tilstanden mens andre blir fortrengt og forsvinner. Bakterie-, sopp- og algevekst i bekker og langs strender er ofte resultatet. Noen organismer har fått gunstige forhold og vokser vilt – andre blir utkonkurrert.

I tillegg føres en del miljøgifter fra vegtrafkk og bebyggelse til avløpssystemet via gatesluk og taknedløp. Dette er for eksempel tungmetaller fra takflater og organiske miljøgifter fra veggmørtel og maling.

Foreliggende stedsanalyse er basert på *Veileder for innledende stedsanalyse (Plan- og bygningsetaten 2018),* bilder, befaring, konseptvalgutredning, eksisterende planer og skisser.

2. Oversikt

Oversiktskart med analyseområde i Bergen vest

Planområdet ligger i søkket som går fra Søre Drotningsvik til Nordre Drotningsvik. Søkket er bebygd med eneboliger. Den eksisterende Sotrabroen krysser over søkket noe lenger mot nord. Det er god sikt mot sør over Vatlestraumen. Terrenget stiger mot vest og skjermer mot innsyn fra Sotra. Videre er det en bratt skrent i øst som skjermer for innsyn fra øst. Det nye Sotrasambandet er planlagt å krysse Drotningsvik noe lenger mot sør.

Drotningsvik sett mot nord

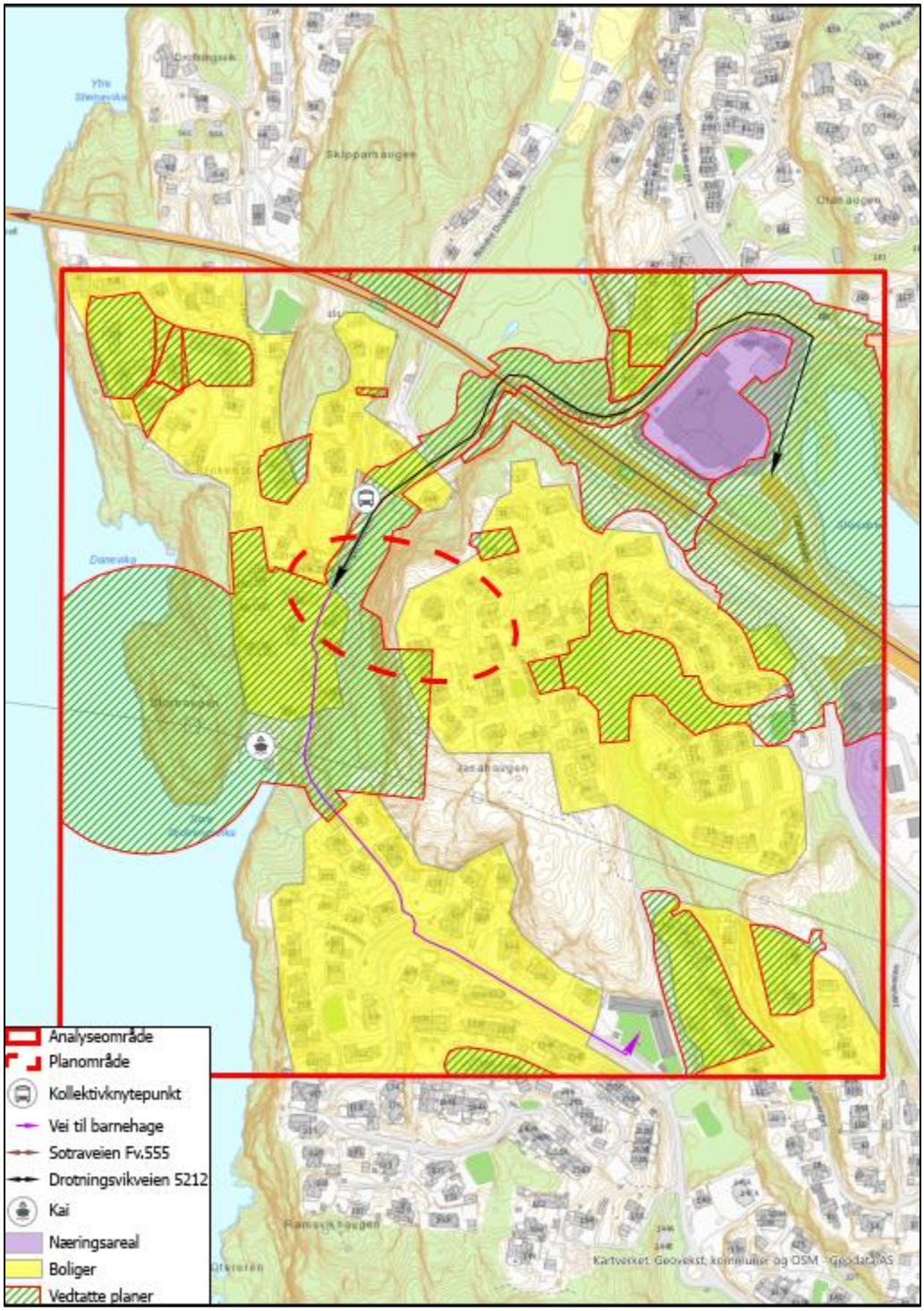

Temakart oversikt

Avkjørsel til Drotningsvik gjøres fra Sotraveien og Janaveien før man følger Drotningsvikveien til planområdet. Drotningsvikveien har en ÅDT på 1500. Tilkomstveien til planområdet er en blindvei, den vil derfor ikke berøres av gjennomgangstrafikk og går over en distanse på snaut 700 meter fra riksvei 555, Sotraveien.

Det gamle tunet med utsikt mot sør

Bildet av hammeren bak det gamle tunet i øst

3. Landskap og historie

Temakart landskap og historie

Planområdet ligger stort sett under bakken, men omgivelsene rundt gir følelsen av u-dal. Bred bebygd bunn med bratte fjellsider. Bebyggelsen har ikke noen egenartet struktur, men er stort sett plassert på koller og plassert med utsikt mot fjorden. I selve søkket er det begrenset med utsikt, men de fleste i søkket har utsikt mot Søre Drotningsvika.

Bebyggelsen i Drotningsvik består både av eldre bebyggelse og nybygging gjennom andre halvdel av 1900-tallet.

Drotningsvikveien 160 og 162 er blant de eldste boligene i Søre Drotningsvik, trolig fra tidlig 1900-tall. Bilde t.v. fra 1964, Widerøes Flyveselskap AS. Bilde t.h. fra befaring november 2020. Begge husene blir revet i forbindelse med bygging av ny bro.

Drotningsvik fremstår som et område preget av bygninger og en sterk landform. Den sterke terrengformen, stedsnavnet og nærheten til Bergens innseiling gir forståelse for at stedet har en stor tidsdybde og lang bosettingshistorie. De eldste bygningene, gårdstunet under den bratte hammeren i øst, er tydelig plassert i henhold til naturforholdene. Nyere bygninger har innordnet seg den karakteristiske landformen, samtidig som jordbruket er bygget ned. Vegetasjon gjenfinnes kun som restarealer.

Området har vært et av de beste stedene for kystbasert fangst og fiske i Loddefjord-området siden steinalderen, og det er gjort funn i området som tyder på bruk og bosetning gjennom flere perioder.

Søre Drotningsvik er et gammelt havneområde, som ble tatt opp som gård trolig alt i høymiddelalderen. Navnet kommer trolig enten som en parallell til nabohavnen Kongshavn, eller av ordet *drått*, notfiske. Også Drotningsvik har vært et marginalt gårdsbruk som i stor grad baserte seg på fiske. Den gode beliggenheten ved sjøen gav godt not- og garnfiske, og gården lå bare en halv mils sjøvei inn til torget i Bergen for omsetning. Gården Drotningsvik tilhørte også Seminarium Fredericianum, til det i 1797 ble makeskiftet til konsul Fasmer og Alvøen (se avsnitt 7.3.2).

Søre Drotningsvik er et gammelt anløpssted for dampbåt, og hadde en strategisk viktig beliggenhet for tyskernes forsvarsanlegg ved kysten utenfor Bergen. I dag er området preget av tett boligbebyggelse, som ligger henvendt til veien som går ned mot kaien.

I forbindelse med Statens Vegvesens prosjekt Sotrasambandet ble det gjort en konsekvensutredning hvor Søre Drotningsvik ble vurdert mht. til kulturminneverdi og konsekvens av tiltaket. Følgende beskrivelser og vurdering støtter seg på denne, samt

offentlig tilgjengelige plandokumenter og uttalelser fra Statens Vegvesen, Hordaland fylkeskommune og Bergen kommune i forbindelse med Sotrasambandet.

I Søre Drotningsvik er det en gammel dampskipskai i murt naturstein, som forteller om en viktig del av regional samferdselshistorie i perioden 1880 til 1950. Sammen med den eldre trehusbebyggelsen, som tydelig henvender seg mot viken og fjorden i sør, er dette et representativt kulturmiljø som har både opplevelsesverdi og historisk kildeverdi, men som er vanlig forekommende langs kysten.

I Søre Drotningsvik er det registrert flere krigsminner fra annen verdenskrig. På Janahaugen, ovenfor Søre Drotningsvik i østlig retning, finnes restene av en luftvernstilling som den 7. januar 1942 sørget for at et alliert bombefly styrtet på Askøy. Ved kaien ligger en del av en pansersperre, og ved det sørlige bratthenget på Storhaugen ligger også en godt bevart bunker.

Pansersperre

<u>Potensiale for funn av automatisk fredete kulturminner i Drotningsvik</u>
I forbindelse med utredning av Sotrasambandet vurderte Hordaland fylke sin kultur- og idrettsavdeling, sammen med Universitetsmuseet UiB, det som ikke interessant å foreta arkeologiske registreringer i Bergen kommunes del av planområdet, grunnet i lite potensiale for funn. Derfor ble det ikke foretatt noen registrering i Drotningsvik.

Søre Drotningsvik er et område som har blitt forstyrret av vei og boligutbygging i nyere tid. Likevel ble det i 2018 gjort en rekke løsfunn i en hage innenfor området for tenkt renseanlegg (ID 242469). Det finnes flere områder, særlig på begge sidene av viken, som fremdeles er nokså uberørt av moderne inngrep. Sweco vurderer at planområdet har potensiale for funn av automatisk fredete kulturminner fra steinalder, jernalder og middelalder, hovedsakelig i området inn mot bergveggen i øst hvor administrasjonsbygg, veg og tunnel inn til fjellhallen vil komme.

4. Kommunikasjon og målepunkt

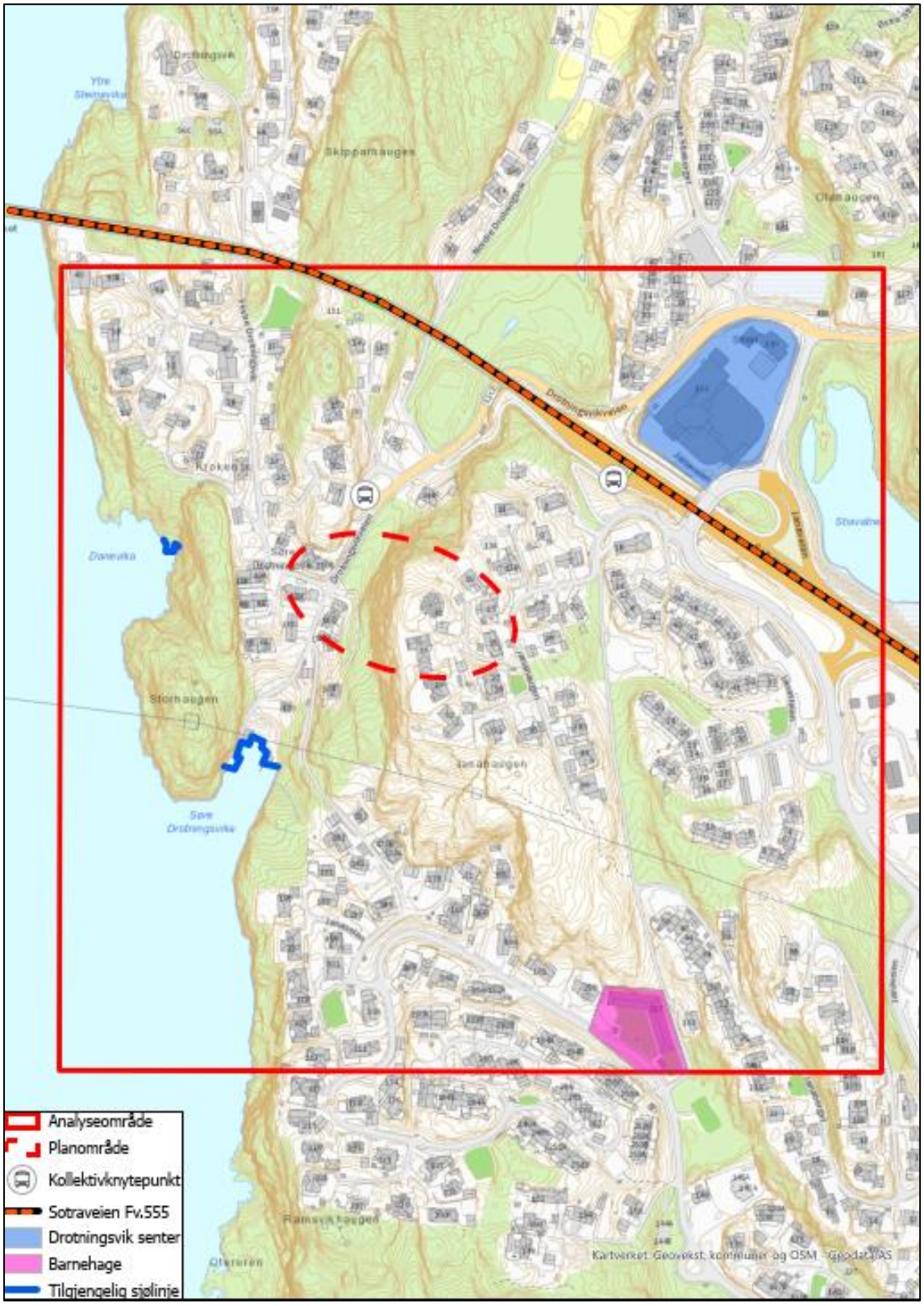

Temakart kommunikasjon og målpunkt

Nærmeste dagligvarehandel er Rema 1000 og bensinstasjonen YX/7-eleven ligger langs Sotraveien og Drotningsvikveien, ca. 650 meter fra området.

Nærmeste barnehage er Kanutten private barnehage med totalt 89 barn og ligger ca. 500 meter sør for tenkt tilkomst til renseanlegget. Alvøen barneskole ligger ytterligere 200 meter sør for barnehagen, korteste vei til skole og barnehage fra planområdet er gjennom stinettet i sør. For tilkomst med bil må man kjøre rundt bensinstasjon og Rema 1000 og følge Janaveien. Det er kollektivholdeplass for buss ved Drotningsvik snuplass, denne er ikke i bruk pr.dd slik at man må gå ca.350 meter til Sotraveien for å reise kollektivt. Bussforbindelsen mellom Sotra og Bergen er å regne som meget god og det er begrenset ventetid ved holdeplassen.

Analyseområdet er stort sett godt etablert for myke trafikanter langs ferdselsårer. Det er ikke fortau inni boligområdene. Det er flere interne stinett som kobler bebyggelsessonene og offentlige tilbud sammen.

Kaien og Drotningsvika ligger fint til med tanke på friluftsliv, bading og opphold. Området bærer ikke preg av å være mye i bruk.

Drotningsvika

5. Bebyggelse

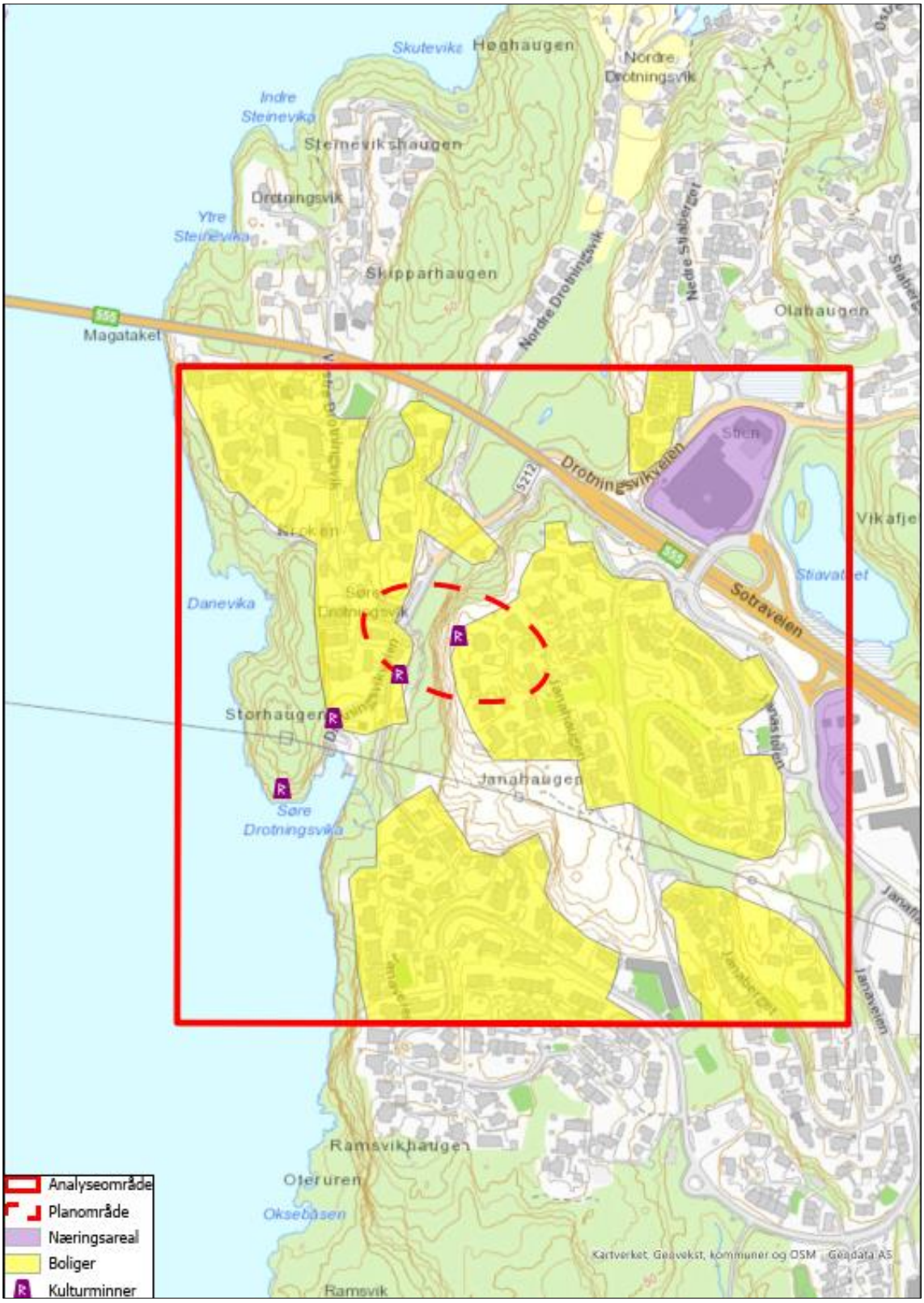

Temakart Bebyggelse

Bebyggelsen i Drotningsvik er tydelig sonedelt og bærer preg av å være et området utenfor det som regnes som sentrumskjerne/tettsted . Langs Sotraveien er det store næringsarealer med tyngre type industri. Med tyngre industri regnes ikke rene kontorbygg, men større lokaler som bilforhandler o.l.

Boligbebyggelsen består av eneboliger, to-mannsboliger og mindre rekkehus. Det er mellom boligfeltene bevart litt grøntområder, mye av dette er i ulendt terreng og er lite egnet til opphold og utbygging.

Boligbebyggelsen har i stort sett uteoppholdsareal på egen eiendom. Bortsett fra en og annen utdatert gruslagt flate med gamle mål er det ikke opparbeidet ordentlig lekearealer andre steder enn ved barnehagen. Store private hager med trampoliner og mindre apparater brukes i stedet for felles lekearealer.

Boligområde oppå Janahaugen (bilde: google maps)

Boligområde Vestre Drotningsvikvei. Janahaugen ligger til høyre i bildet (bilde: google maps).

Eldre boliger langs Drotningsvikveien. I plan for Sotrasambandet forutsettes disse revet (bilde: google maps).

6. Bo- og bymiljøutfordringer

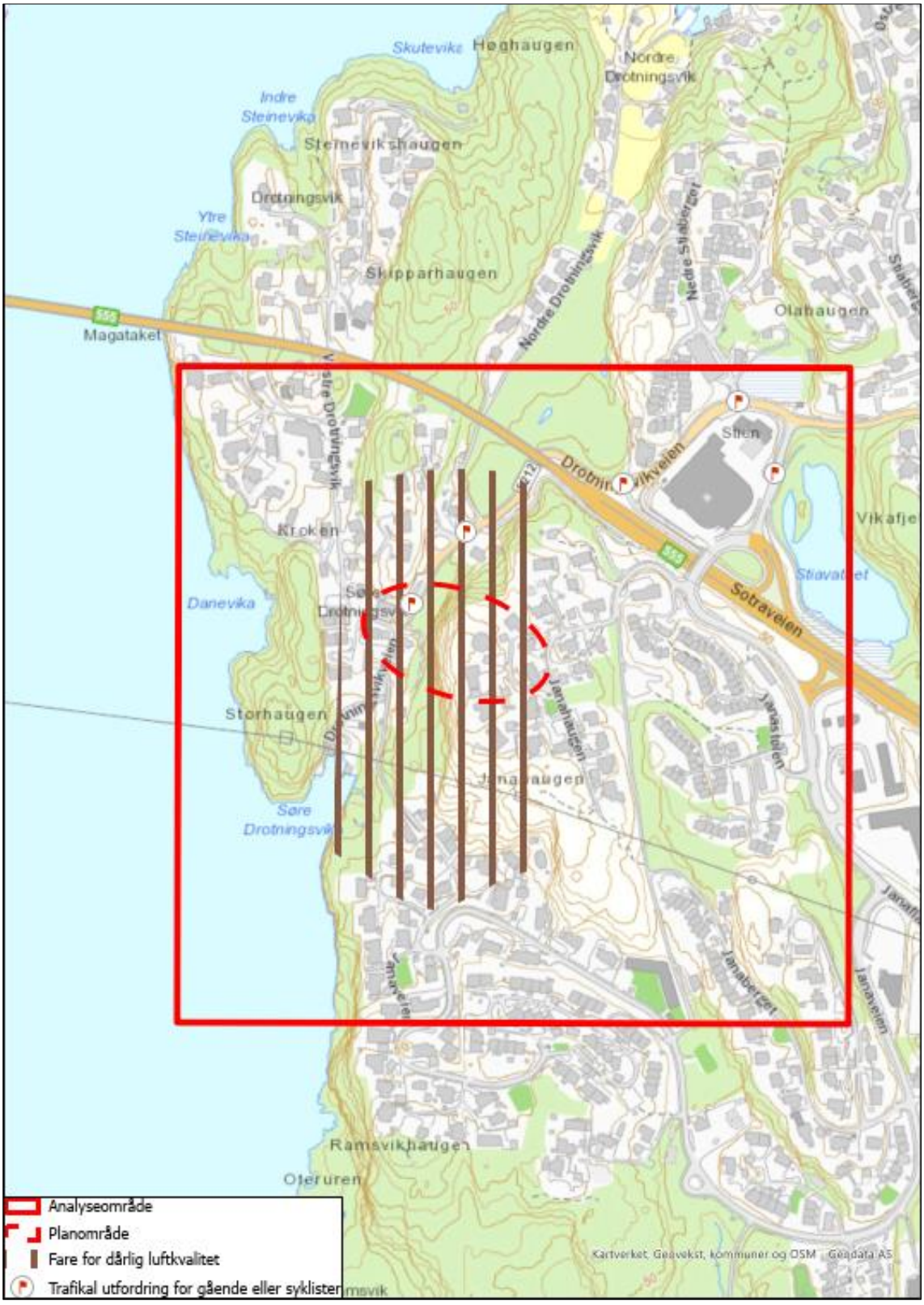

Temakart Bo- og bymiljøutfordringer

Et renseanlegg kan medføre lukt fra som er skjemmende for omkringliggende omgivelser. Dette må kartlegges og tiltak for å ivareta beboerne må dokumenteres.

I driftsfasen vil det være lite trafikk til og fra anlegget, men i anleggsfasen når anleggsbiler og stein skal transporteres bort vil det være mye trafikk. Hvordan personbiltrafikk og myke trafikanter ivaretas må avklares. Spesielt viktig er det å ta vare barn som bruker Drotningsvikveien som skolevei.

Nå fjellet sprenges ut kan sprengning og pigging være sjenerende for boligene oppå og rundt Janahaugen. Beboerne må tas godt vare på i denne fasen.

7. Anbefaling

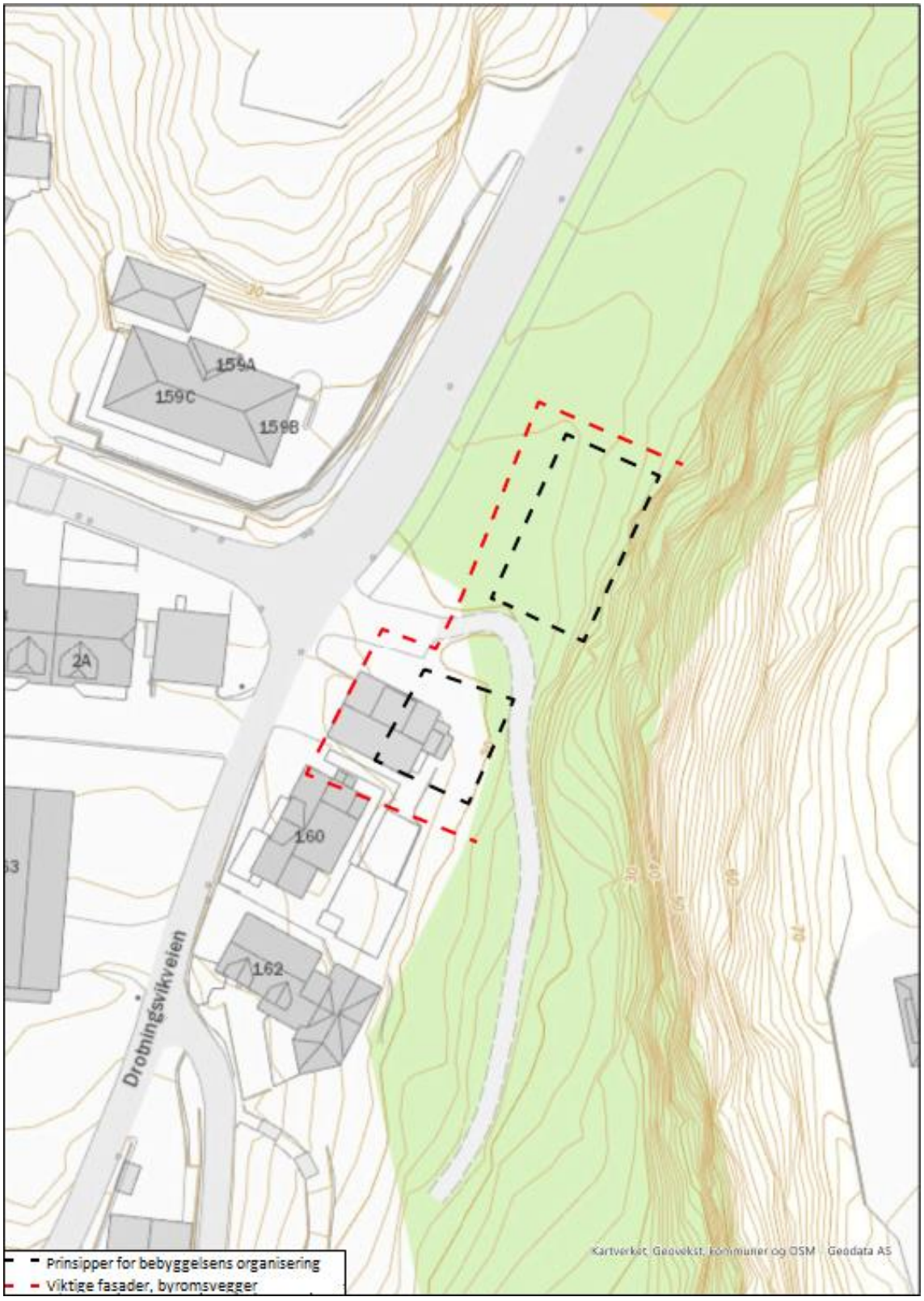

Temakart Anbefaling

Renseanlegget vil ha en portal inn i fjellet på lik linje med tunnelåpninger, men i mindre format. Flere slike anlegg er etablert i Bergen de siste årene. Ved innkjørsel til anlegget skal det etableres et mindre administrasjonsbygg og pumpehus. I utforming av byggene må det tas hensyn til omgivelsene slik at disse glir fint inn i landskapet. Dette må dokumenteres i plan- og byggesak.

Ved utforming av Kvernevik renseanlegg i Åsane er det tatt mye hensyn til omgivelsene. Arkitekturen og materialene gjør at det glir fint inn og tilfører omgivelsene noe. Dette er et mye større administrasjonsbygg enn det som planlegges på Drotningsvik, men utformingen kan være til inspirasjon også i dette prosjektet.

Det legges opp til luktreduksjonsanlegg og at lukt føres ut med rør i sjø. På denne måten minimeres problemene med lukt for omkringliggende boliger.

I anleggsfasen må det være gode tiltak for å sikre de myke trafikantene langs Drotningsvikveien.

Bilder av renseanlegg Kvernevik

8. Kilder

Konseptvalgutredning, Planfaglig vurdering av tomter for sekundærrenseanlegg, 18.12.20

Kvernevik avløpsrenseanlegg infohefte 2019

Planinitiativ renseanlegg Drotningsvik

Nettsider:

- www.bergenskart.no
- www.seeiendom.no
- www.askeladden.no
- Ngu.no
- www.Lovdata.no
- www.google.com/maps
-

WMS-tjenester:

- AR5, NIBIO
- Data fra Artskart, Artsdatabanken
- Kulturminner, Riksantikvaren
- Reguleringsplaner, Geonorge
- Kommuneplaner, Geonorge
- Kartlagte friluftsområder, Miljødirektoratet
- Terrestriske naturtyper etter DN-håndbok 13, Miljødirektoratet
- GeomapNVDB, Statens vegvesen